

OTSUS

10.06.2016 nr 5.1-5/16-024

Koondumisele nr 13/2016 Aktsiaselts Betoonimeister Tartu / OÜ TM Betoon osa loa andmine

Koondumine

16.05.2016 esitas Aktsiaselts Betoonimeister Tartu (edaspidi ka Betoonimeister Tartu) volitatud esindaja Konkurentsiametile koondumise teate, mille kohaselt sõlmisid Betoonimeister Tartu ning OÜ TM Betoon (edaspidi ka TM Betoon) ja OÜ TMB Element 12.05.2016 ettevõtte müügilepingu (edaspidi Leping). Lepingust tulenevalt omandab Betoonimeister Tartu OÜ-lt TM Betoon Tartu maakonnas Vahi alevikus aadressil Savi 1 asuva betoonitehase (edaspidi ka Tehas). Lisaks omandab Betoonimeister Tartu OÜ-lt TMB Element betoonitranspordiks kasutatavad sõidukid.

Tehingu tulemusena kuulub TM Betoon osa (Tehas) koondumise teate esitanud äriühingu Betoonimeister Tartu valitseva mõju alla konkurentsiseaduse (edaspidi KonkS) § 2 lg 4 tähenduses ning antud juhul on tegemist koondumisega KonkS § 19 lg 1 p 2 sätestatud viisil.

Konkurentsiamet avaldas 17.05.2016 ülalnimetatud koondumise teate saamise kohta teate väljaandes "Ametlikud Teadaanded". Asjast huvitatud isikud nimetatud koondumise kohta arvamusi ja vastuväiteid ei esitanud.

Koondumise osalised

KonkS § 20 punkti 2 kohaselt on koondumise osaliseks füüsiline isik või ettevõtja, kes omandab valitseva mõju ühe ettevõtja või tema osa või mitme ettevõtja või nende osade üle.

KonkS § 20 punkti 4 kohaselt on koondumise osaliseks ettevõtja, kelle üle või kelle osa üle valitsev mõju omandatakse.

Seega on käesoleva koondumise osalisteks Betoonimeister Tartu ja TM Betoon.

Betoonimeister Tartu (registrikood 11351636) on Eestis registreeritud äriühing, mille üle omab valitsevat mõju Aktsiaselts Betoonimeister. Aktsiaseltsi Betoonimeister üle omab valitsevat mõju füüsiline isik Peeter Mänd (isikukood 35704140284) äriühingute KERME Investeeringud OÜ ja IVARD OÜ kaudu.

Aktsiaselts Betoonimeister ning tema tütarettevõtjad Betoonimeister Tartu ja Aktsiaselts Betoonimeister Jõhvi (edaspidi koos ka Betoonimeister) tegelevad valmisbetoonisega (kaubabetooni) tootmisega neljas tehases Eestis – Tallinnas,

Tartus, Jõhvis ja Rõstlas. Rõstlas asuv tehas on mobiilne ning seda on võimalik vajadusel ümber paigutada.

Betoonimeistriga valitseva mõju kaudu seotud ettevõtja Geoforce OÜ tegeleb sõelumis- ja purustustehnika rendi ning liiva ja kruusa müügiga. Teised kontserni kuuluvad ettevõtjad tegelevad investeerimis- ja finantseerimistegevuse, kinnisvarainvesteeringute, kinnisvarahalduse ja kinnisvaraarendusega.

TM Betoon (registrikood 11316798) on Eestis registreeritud äriühing, mille üle omab valitsevat mõju AS TMB. TM Betoon tegeleb valmisbetoonisegu tootmisega Tartu maakonnas Vahi alevikus asuvas Tehases.

Õiguslik hinnang

Koondumise kontrolli kohaldamine

KonkS § 21 lg 1 kohaselt kontrollitakse koondumist, kui koondumise osaliste eelnenud majandusaasta käibed Eestis kokku ületavad 6 000 000 eurot ja vähemalt kahe koondumise osalise käibed Eestis ületavad kummalgi 2 000 000 eurot.

Koondumise osaliste 2015 käive Eestis oli kokku üle 6 000 000 euro ja koondumise osaliste Eesti käive eraldi ületas nimetatud perioodil 2 000 000 eurot, mistõttu kuulub nimetatud koondumine KonkS § 21 lg 1 kohaselt kontrollimisele.

Kaubaturud

KonkS § 3 lg 1 kohaselt on kaubaturg hinna, kvaliteedi, tehniliste omaduste, realiseerimis- ja kasutustingimuste ning tarbimis- ja muude omaduste poolest ostja seisukohalt omavahel vahetatavate või asendatavate (edaspidi asendatavate) kaupade käibimise ala, mis hõlmab muu hulgas kogu Eesti territooriumi või selle osa.

Koondumise osaliste tegevuste vahel tekib horisontaalne kattuvus valmisbetoonisegu tootmise ja müügi valdkonnas Eestis.

Valmisbetoonisegu on segu tsemendist, agregaatidest, veest ja teatud lisainetest. Euroopa Komisjon (edaspidi Komisjon) on oma otsustes¹ käsitlenud valmisbetoonisegu tootmist eraldi kaubaturuna. Komisjon leidis, et valmisbetoonisegu ja kuiv betoon ja/või kohapeal segatud betoon on teatud määral asendatavad. Samas on valmisbetoonisegu ja kuiva betooni hinnad on väga erinevad, kuiv betoon on nimelt u 50% kallim. Asjaolu, et valmisbetoonisegu kasutatakse tavaliselt siis, kui vajatakse suurt kogust betooni, näitab samuti, et kuiva betooni võib käsitleda pigem lisatootena. Seetõttu moodustab valmisbetoonisegu eraldi kaubaturu².

Koondumise teate kohaselt on valmisbetoonisegu tootmine ja müük lahutamatu seotud valmisbetoonisegu transpordi ja pumpamisega, mida teostavad Eestis valmisbetoonisegu tootvad ettevõtjad üldjuhul ühtse teenusena valmisbetoonisegu müügil.

¹ Nt juhtum nr COMP/M.7550 *CRH/Holcim Lafarge Divestment Business*, juhtum nr COMP/M.7252 *Holcim/Lafarge*; COMP/M.7054 *Cemex/Holcim Assets*; juhtum nr IV/M.1157 *Skanska/Scancem*.

² Juhtum nr IV/M.1157 *Skanska/Scancem*

Valmisbetoonsegu saab kasutada ainult värske ja mittekiivistununa, seega on tema eluiga paar tundi (kuigi lisaainetega saab seda aega veidi pikendada). Komisjon on leidnud, et valmisbetoonisegu puhul importi ja eksporti ei esine ning kaubaturu geograafiline ulatus on maksimaalselt üleriigiline³. Suuremate ja tihedamalt asustatud riikide puhul Komisjon valmisbetoonisegu tootmise ja müügi kaubaturu piiritletud lokaalsena, kuid näiteks Hollandi puhul piiritles Komisjon geograafilise turu kogu Hollandi territooriumina⁴.

Koondumise teate esitaja on seisukohal, et valmisbetoonisegu tootmise ja müügi kaubaturu geograafiline ulatus hõlmab kogu Eestit, kuivõrd võrreldes Kesk-Euroopaga on Eesti oluliselt hõredama asustustihedusega, kaasaegne pumpamistehnoloogia võimaldab valmisbetoonisegu transportida oluliselt pikemaid vahemaid ilma lisaaineteta ning valmisbetoonisegu hind moodustab reeglina alla kolmandiku kogu vastava betoonivalamise töö kulust, mistõttu eriti suurema töö tellijale on valmisbetoonisegu enda hinnast olulisem tarnevõimekus.

Koondumise teate kohaselt tarnis Betooneimeister 2015. aastal Tallinnas asuvast tehast valmisbetoonisegu näiteks 127 kilomeetri kaugusele Virtsu tuulepargi ehitusele ja 125 kilomeetri kaugusele Hiiumaale (sh praamisõit).

Kuna käesolev koondumine ei kahjusta oluliselt konkurentsi valmisbetoonisegu tootmise ja müügi valdkonnas Eestis, ei ole kaubaturu geograafilise ulatuse täpne piiritlemine vajalik ning Konkurentsiamet hindab koondumise mõju valmisbetoonisegu tootmise ja müügi kaubaturule nii Eestis tervikuna kui ka kitsamas Lõuna-Eesti piirkonnas, kus mõlemad koondumise osalised omavad tootmist.

Majandus- ja kommunikatsiooniministri 17.07.2006.a määruse nr 69 "Koondumise teate esitamise juhend" § 8 lg 3 punkti 1 kohaselt on horisontaalselt mõjutatud kaubaturuks selline kaubaturg, kus tegutseb vähemalt kaks koondumise osalist või nendega samasse kontserni kuuluvat ettevõtjat ja koondumine tekitab vähemalt 15-protsendilise ühise turuosa.

Koondumise teate kohaselt toodeti Eestis vastavalt Eesti Ehitusmaterjalide Tootjate Liidu andmetele⁵ 2015. aastal 530 000 m³ valmisbetoonisegu. Rahalises väärtuses oli valmisbetoonisegu tootmise ja müügi kaubaturu maht Eestis 2015. aastal u 42,5 miljonit eurot, millest Betooneimeistri turuosa moodustas u [20-30]% ja Tehase turuosa u [5-10]%.

Koondumise osaliste turuosa kokku valmisbetoonisegu tootmise ja müügi kaubaturul Eestis oli 2015. aastal u [20-30]% ning seega on tegemist horisontaalselt mõjutatud kaubaturuga.

³ Vt eelmine

⁴ Juhtum nr COMP/M.3259 *CRH/CVC/Cementbouw JV*; juhtum nr COMP/M.3141 *Cementbouw/ENCI/JV*

⁵ Eesti Ehitusmaterjalide Liidu statistika ei sisalda päris kõigi tootjate andmeid, mistõttu võib tegelik kaubaturu maht olla suurem.

Majandus- ja kommunikatsiooniministri 17.07.2006.a määruse nr 69 "Koondumise teate esitamise juhend" § 8 lg 3 punkti 2 kohaselt on vertikaalselt mõjutatud kaubaturuks selline kaubaturg, kus tegutseb üks või mitu koondumise osalist või nendega samasse kontserni kuuluvat ettevõtjat, ja mis eelneb või järgneb kaubaturule, kus tegutseb mõni teine koondumise osaline või temaga samasse kontserni kuuluv ettevõtja, ning kus mõne osalise individuaalne turuosa või osaliste ühine turuosa on vähemalt 25 protsenti, olenemata sellest, kas nad on tegelikult müüja ja ostja suhetes või mitte.

Betoonimeistriga valitseva mõju kaudu seotud ettevõtja Geoforce OÜ tegeleb liiva ja kruusa müügiga. Liiv ja kruus on sisenditeks valmisbetoonisegu tootmisel. Koondumise teate kohaselt ei ole Geoforce OÜ karjäärides valdavalt valmisbetoonisegu valmistamiseks vajaliku kvaliteediga liiva ja kruusa. Geoforce OÜ turuosa liiva ja kruusa tootmisel ja müügil on koondumise teate kohaselt u [10-20]% ning seega ei ole tegemist vertikaalselt mõjutatud kaubaturuga.

Hinnang koondumisele

KonkS § 22 lg 3 kohaselt keelab Konkurentsiamet koondumise, kui see oluliselt kahjustab konkurentsi kaubaturul, eelkõige turgu valitseva seisundi tekkimise või tugevnemise kaudu.

KonkS § 13 lg 1 järgi omab turgu valitsevat seisundit ettevõtja või mitu samal kaubaturul tegutsevat ettevõtjat, kelle positsioon võimaldab tal/neil sellel kaubaturul tegutseda arvestataval määral sõltumatult konkurentidest, varustajatest ja ostjatest. Turgu valitseva seisundi olemasolu eeldatakse, kui ettevõtjale või mitmele samal kaubaturul tegutsevale ettevõtjale kuulub kaubaturul vähemalt 40 protsenti käibest.

Betoonimeistri ja TM Betooni Tehase osakaal kokku valmisbetoonisegu tootmise ja müügi kaubaturul Eestis oli 2015. aastal u [20-30]%.

Koondumise teate kohaselt tegelevad Eestis valmisbetoonisegu tootmisega mitmed ettevõtjad, koondumise osaliste suurimateks konkurentideks on Rudus aktsiaselts (turuosa 30-40%) ja HC Betoon AS (turuosa 20-30%)⁶. Lõuna-Eesti piirkonnas tegelevad valmisbetoonisegu tootmisega lisaks koondumise osalistele Rudus aktsiaselts, OÜ Otepää Ehitusgrupp, Võru Betoon OÜ, aktsiaselts IKODOR ja Osühing Ropka Betoon.

Eeltoodut arvestades on Konkurentsiamet seisukohal, et käesoleva koondumise tulemusena ei muutu kaubaturu struktuur sellisel viisil, mis kahjustaks oluliselt konkurentsi. Samuti ei tekita ega tugevda käesolev koondumine turgu valitsevat seisundit KonkS § 13 lg 1 tähenduses. Seega ei esine käesoleva koondumise puhul KonkS § 22 lg 3 nimetatud asjaolusid, mis tingiksid koondumise keelamise.

Lähtudes eeltoodust ja juhindudes KonkS § 27 lg 1 p 1

otsustan:

⁶ Kuivõrd Eesti Ehitusmaterjalide Tootjate Liidu statistika ei sisalda päris kõigi kaubaturul tegutsevate ettevõtjate andmeid, võivad käesolevas otsuses nimetatud ettevõtjate (sh koondumise osaliste) turuosad olla väiksemad. Turuosad on avaldatud vahemikena.

anda luba Aktsiaselts Betoonimeister Tartu ja OÜ TM Betoon osa koondumisele.

Otsuse peale võib esitada vaide Konkurentsiameti peadirektorile haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse Tallinna Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras 30 päeva jooksul, arvates käesoleva otsuse teatavakstegemisest.

KonkS § 27 lg 6¹ kohaselt peavad koondumise osalised koondumise jõustama kuue kuu jooksul koondumiseks loa andmise otsuse kehtima hakkamisest arvates. Konkurentsiamet võib koondumise osalise põhjendatud taotluse alusel seda tähtaega ühe korra pikendada kuni ühe aastani.

/allkirjastatud digitaalselt/

Kristel Rõõmusaar
Konkurentsimeeskonna juhataja – peadirektori asetäitja

Konkurentsiameti 10.06.2016 otsuse nr 5.1-5/16-024 ärakiri on samane originaaliga. Ärakirjast on välja jäetud ärisaladused, vastavad kohad on tekstis tähistatud nurksulgudega.

/Külliki Lugenberg/ 03.08.2016